

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

דף סח.

א. קוצרין בית השלחין שבעמקים אבל לא גודשין

יבואר להלן דף עא. בעזה"ת

הלכה למעשה

ב. משקרב העומר הותר חדש מיד הרחוקים מותרין מחצות
היום ולהלן משחרב בהמ"ק התקין ר' יוחנן בן זכאי שיהא
יום הנף כולו אסור

כבר התבאר לעיל דף ה: ובמסכת סוכה דף מא. ור"ה דף ל: שאסור¹ לאכול
חדש מתבואת חמשת המינים והם: חיטה, שעורה, כוסמת², שיפון, ושבולת
שועל אף בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל עד תחילת ליל י"ז בניסן,
שנאמר (ויקרא כג פסוק יד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶם לֹא תֹאכְלוּ עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶם לֹא תֹאכְלוּ עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְגו' עד ועד בכלל אלא שבזמן
שבית המקדש קיים משקרב העומר ביום ט"ז הותר החדש בירושלים מיד³,
שנאמר (שם) עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת קַרְבֵּן אֱלֹהֵיכֶם, והמקומות הרחוקין מותרין
אחר חצות⁴, שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר חצות, אבל עכשיו שאין

¹ שו"ע ונו"כ תפמי

² עיין תשובות וההגות ח"א שב דכוסמת הנמכר היום בחנויות אינה מחמשת המינים אלא היא מין קטניות
וכן "קוואקר" שלנו י"א שאינו שיבולת שועל ועיין אנציקלופדיה תלמודית כרך ז ערך דגן שבאנגלית חיטה
היא Wheat שעורה Barley כוסמין הם Ricewheat שבולת שועל Oats (ולדעת הערוך secale בלטינית) שיפון
Rye (ולדעת הערוך Triticum spelta בלטינית)

³ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה ב

⁴ וחושבים חצות היום של ירושלים, לא חצות של אותם המקומות. (פהמ"ש להרמב"ם במשנה מנחות סח
ע"א)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

לנו קרבן הרי עצם היום מתיר, כלומר לאחר שעבר כל עצם היום⁵. ולכן בזמן הזה, שאין עומר, אסור כל יום ט"ז בניסן מן התורה⁶.

איסור החדש נוהג בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ, בין בשל ישראל בין בשל עובד כוכבים. בין בפני הבית בין שלא בפני הבית⁷ וי"א שאין איסור חדש נוהג בתבואה של נכרי. וי"א שאין איסור חדש נוהג אלא רק במקומות הסמוכין לארץ ישראל כגון מצרים ובבל אבל בשאר מדינות חו"ל אינו נוהג⁸. וכל בעל נפש לא יסמוך על המתירים הללו ויחמיר לעצמו כל מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא. בכל מה שאפשר לו⁹ כהסכמת רוב הראשונים והאחרונים¹⁰ שחדש נוהג מן התורה אף בחו"ל בכל מקום וגם בשל נכרים¹¹.

⁵ ובזמן הבית אם לא הביאו את העומר דעת השג"א שדינו כבזמן הזה שיום הנף מתיר ואילו דעת המג"ח שגם אות ג שאסור עד הקרבת העומר בשנה הבאה.

⁶ ודעת המאירי סו"פ ערבי פסחים והגמ"י פ"י ה"ב, שמן התורה האיר המזרח מתיר שלא בזמן המקדש, ור' יוחנן בן זכאי תקנה הוא שהתקין שיהא כל היום אסור משום מהרה יבנה המקדש ועי' שאג"א החדשות סי' ו שעמד על דעת הרמב"ם למה לא פסק בן.

⁷ שו"ע יו"ד רצ"ג סעי' ב "מדכתיב ולחם וקלי וברמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וגו' בכל מושבותיכם משמע מזה דאף בחוץ לארץ נוהג איסור עד עצם היום דהיינו יום הבאת קרבן שהוא ט"ז בניסן" (מ"ב שם מה)

⁸ ועיין בשדי חמד אסיפת דינים מערכת חדש בארוכה מגדולי ראשונים ואחרונים המתירים חדש בחו"ל ובשל נכרים ומסיים שם שזה מנהג הקדמונים שאוכלין ושותין שיכר של תבואה חדשה וכן נהוג עלמא להתיר ואין כת בשום אדם להרהר אחר המנהג ועיין בדעת תורה סי' תנד סעי' ד ובשד"ח מערכת המין ומצה סי' י אות מז שמ"מ למצת מצוה נכון להקפיד שלא לקחת מתבואה חדשה דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה אם לא בשעת הדחק

⁹ עיין בתשובות והנהגות ח"א סי' תרצה דאף הגדולים שהקלו היינו דוקא בימיהם במדינות פולין ורוסיה שהיה קשה מאד להשיג תבואת ישן אבל בימינו שאין מירחא כלל להשיג תבואה שאין בה איסור חדש ודאי אין להקל

¹⁰ "דהלא לגדולי הראשונים הוא דאורייתא הלא המה הרי"ף ורא"ש ורמב"ם וסמ"ג ועיטור ומרדכי ובשם ראב"יה והגה"מ וריטב"א ואף להא"י שמצדד דהוא מדרבנן בחו"ל לא סמך ע"ז להקל אלא בספק דאז יש לסמוך בשעת הדחק על דעת הסוברין דרבנן והוי ספיקא דרבנן אבל לא בודאי חדש וכן התה"ד ג"כ כתב בן ובפסקי תוס' במנחות דכתב דבשל עכו"ם הוא מדרבנן א"כ מדרבנן עכ"פ מיהו אסור ואין לנו מקילין רק רבינו ברוך בעה"ת שכתב להקל במקומות הרחוקין בחו"ל ומעיל צדק בשם ר' אביגדור כהן בשם ריב"א שכתב להקל בשל נכרים לנמרי כמובא בב"ח והם יחידאי נגד כל הני רבנותא הנ"ל וגם כמה מן האחרונים המקילין לא רצו להקל אלא בספק ולא בודאי וגם בשו"ע כאן וביו"ד הלא סתמו כהפוסקים דהוא דאורייתא בכל גווני וגם הרבה מן האחרונים תפסו כן לעיקר ע"כ בודאי מן הראוי ונכון לחוש לכל זה ולפרוש עכ"פ מן ודאי חדש" (בה"ל שם)

¹¹ שו"ע הרב או"ח סי' תפט סעי' ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אין הפסח מתיר תבואה חדשה שזרעו אותה תוך שבועיים לפני הפסח¹², ואסור לאכול אותה עד לאחר ט"ז ניסן של שנה הבאה. אבל אם זרעו אותם יותר משבועיים לפני הפסח, ט"ז ניסן של שנה זו מתיר אותם באכילה אף אם נקצרו לאחר מכן, ויש חולקים¹³ וסוברים שזמן ההשרשה בקרקע הוא שלשה ימים, ולכן מתירים כל שנזרעו ג' ימים קודם ט"ז ניסן, ובשעת הדחק אפשר להקל כשיטה זו בתבואת חוץ לארץ¹⁴.

ולפיכך בימינו יש לבדוק מוצרי דגן המיובאים מחו"ל שאין בהם שאלת חדש, ובמיוחד בימות החורף, וכן בירה ומוצריה גם בארץ ישראל יש לבדוק שאין בהם חשש חדש.

דף סח:

ג. אכוד לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר ... זחייש לספיקא

בגולה כשלא היו יודעים יום שנקבע בו החודש בארץ ישראל היו אסורין לאכול חדש גם כל יום י"ז עד תחילת ליל י"ח, לפי שהוא ספק של תורה שהחדש אסור גם בחוץ לארץ מן התורה, שנאמר (שם) חקת עולם לדורותיכם בכל משבתיכם וגם עכשיו שאנו יודעים יום קביעות החודש אין לשנות מנהג אבותינו, ובחו"ל¹⁵, שעושין ב' ימים, אסור כל יום י"ז עד תחלת ליל י"ח¹⁶.

הלכתא למשיחא

¹² נקודות הכסף יו"ד סי' רצ"ג ודגמ"ר שם כי איסור חדש תלוי בהשרשה, ולשיטתם בתבואה משך זמן ההשרשה הוא שבועיים.

¹³ שי"ך שם סק"ב בשם תרוה"ד

¹⁴ שדי חמד מע' חו"מ סי' י' אות ט"ז ובריש מערכת "חדש" בשם שו"ת שאילת שלום ועו"פ, שו"ת מנח"י ח"ו סי' מ"ג, והם מיירי לענין שלא נמצאו היטים לצורך מצות מצוה אלא מהיטים כאלו שנזרעו ג' ימים קודם לפסח, ועיי"ש במנח"י שהתיר במדינת אנגליה שהגשמים שם מרובים והארץ לחה ונרקבים הזרעים ונקלטים מהר וכדברי המהר"ם שיק יו"ד סי' ר"ל.

¹⁵ שו"ע ונו"כ או"ח תפ"ז, יו"ד רצ"ג א

¹⁶ מ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ד. העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר אם הביא פסול קודם לשתי הלחם לא יביא אם הביא כשר

כבר התבאר לעיל דף ה: שאין מביאין מנחות¹⁷, ולא מנחת נסכים, ולא ביכורי חיטים או שעורים¹⁸, מן החדש קודם הבאת העומר, מפני שהיא מצוה הבאה בעבירה שהקב"ה שונאה, ואם הביא ואם הביא לא נתקדשו להיותן ראויין לקרבן, אבל נתקדשו להפסל ויהיו כקדשים שנפסלו.

ולא יביא קודם להבאת שתי הלחם לכתחלה שהרי נאמר בהן (ויקרא ב פסוק יד) בְּכוֹרִים לַה', ואם הביא כשר.

וכן אין מביאין¹⁹ בכורי פירות²⁰ קודם להקרבת שתי הלחם שבעצרת שנאמר (שמות כג פסוק טז) וְחֹג הַקֹּצִיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ, ואם הביא כהנים שבביהמ"ק אין מקבלין ממנו²¹ אלא יניחם שם באיזה לשכה²². או יכול לקחתם לביתו ואחר עצרת יביאם ויקרא עליהם מיהו בדיעבד אם קבלו

¹⁷ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ה הלכה ט, והלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה יז
¹⁸ ברמב"ם כתב סתם ביכורים אבל ודאי לא אייר בביכורי פירות דמה שייך "חדש" בהם, ועוד שבהל' בכורים משמע שאם קבלו קודם לעומר כשר בדיעבד. אמנם צ"ע אמאי בהל' איסורי מזבח שם לא הזכיר בכורים אלא רק מנחות ונסכים

¹⁹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ב הלכה ו

²⁰ ע"כ צ"ל כן שהרי בתו"מ כתב דקודם העומר פסול והכא משמע שכשר בדיעבד רק לא יקבלו ועוד דהעומר אינו עגן לפירות כלל

²¹ ואם הביא קודם עצרת כשר וצ"ע מתי תחלת הזמן שכשרין בו בדיעבד אם תחלת ניסן או הג הפסח אבל אין קורין עליהן. דרך אמונה שם מ

²² ואם הניחם אצל המזבח ונשאר מונחין שם עד אחר עצרת מהני וא"צ אח"כ להניחן שנית אבל אם חזר ונטלן לפני עצרת בעיא דלא איפשיטא היא בירו' אם צריך להניחם פעם אחרת או כבר יצא מצות הנחה בדיעבד אבל תנופה יעשה אחר עצרת. דרך אמונה שם מו מירוש' ותוספ'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ממנו כשר עד שתבוא עצרת ויקרא²³ עליהן²⁴. אבל להפרישן לקרות להם שם מותר לפני עצרת²⁵.

ואחר שהניף הלחם עם הכבשים שוחט הכבשים וזורק דמן ומקטיר אימוריהן ואז הותרו שתי הלחם באכילה והותר להביא ביכורים.

והיינו לכתחלה אבל בדיעבד אם הניחם כדינם²⁶ יצא גם קודם לעצרת.

במה דברים אמורים אם הנצו אחר שתי הלחם של שנה קודמת או שביכרו אחר חנוכה²⁷, שאז מביאן בעצרת.

ה. שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן היכי דמי כגון דזרעינהו בין העומר לשתי הלחם וחליף עלייהו שתי הלחם ועומר מאי כסדרן שריין שלא כסדרן לא שריין או דלמא שלא כסדרן נמי שריין

תבואה שזרעה²⁸ אחר שקרב העומר²⁹ וקצרה אחר שקרב העומר של שנה הבאה הרי זו ספק אם מביאין ממנה מנחות לכתחילה טרם הבאת שתי הלחם הואיל ותבואה זו עבר עליה הבאת שתי הלחם וקצירת העומר, או

²³ ודוקא אם לא נתקלקלו הפירות אבל אם נתקלקלו לא יקרא עליהן. שם מהרדב"ו

²⁴ ואם הוא אדם מפורסם מצווים עליו להחזירו כדי לפרסם הדבר שאין מביאין קודם עצרת. ירו' סוף חלה ויל"ע מאי קשיא ל' להירו' נהי דאם קבלו כשר אבל לכתחלה הרי אין מקבלין הימנו ואין נותנין לו להניחו אצל המזבח וצ"ל דלשון ולא קבלו ממנו ולא קתני ואמרו לו להניחם שם משמע דצוו עליו להחזירו למקומו ועיי' תוס' אנשי שם סוף חלה. צה"ל שם פג

²⁵ דרך אמונה שם מא

²⁶ דהא ההנחה מעכבת

²⁷ ואם הנצו ונספק הוא בגמ' אם הנצת פרי או הנצת עלה] קודם שתי הלחם דאשתקד [ובתבואה צריך שנשרשה קודם שתי הלחם ואפשר דבעי שנשרשה קודם העומר] וביכרו קודם חנוכה מפרישין ומביאין קודם חנוכה. הפרישין קודם חנוכה ולא הביאין דהיינו שלא קיים מצות הנחה בעזרה קודם חנוכה ירקבו. הפרישין לאחר חנוכה אינן קדושים ונדהין לעולם. הנצו קודם שתי הלחם וביכרו אחר חנוכה אם הוא מהמביאין שאינן קורין מביא לכתחלה קודם עצרת דרך אמונה שם, הדינים העולים ע"פ הנמ' והירושלמי.

²⁸ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה יט

²⁹ כצ"ל כס"מ. אבל אין לגרום אחר שקצר העומר וכו' כג"י דפוס מגדל עוז אחר שקצר העומר ובכס"מ התכוון לשלול גירסא זו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אין מביאין עד שיביאו שתי הלחם אחר הבאת העומר של שנה אחת. לפיכך
לא יביא ואם הביא הורצה³⁰.

³⁰ רמב"ם שם ה"ב וכ"ה דעת רבינו בכל בעיא דלא איפשימא. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

